

ימי עיון בתנ"ך תשע"ז

שם השיעור: יפה נוף משוש כל הארץ (מזמור מח) (173)

המרצה: הרב יעקב אריאל ariel@mdrg.org.il

רד"ק (יד) שיתו לבכם לחילה, והיא החומה הקטנה אשר סביב החומה הגדולה.

נעשה אדם בצלמנו כדמותנו

(י) דמינו -

ביד הנביאים אדמה

כסדום היינו לעמורה דמינו

שופטים כ, ה אותי דמו להרוג

רש"י - התכוונו ומנחם פתר אותו לשון מחשבה כמו אל תדמי בנפשך (אסתר ד):

מצודות - חשבו כמו והוא לא כן ידמה [ישעיה י]:

(ז) והוא לא כן ידמה ולבבו לא כן יחשב כי להשמיד בלבבו ולהכרית גוים לא מעט:

רד"ק - חשבנו בלבנו...או יהיה פירוש דמינו, יחלנו ושברנו.

מורה הנבוכים חלק א פרק א נעשה אדם כצלמנו כדמותנו - דמות הוא שם מן דמה והוא גם כן דמיון בענין, כאמרו דמיתי לקאת מדבר, לא שדמה לכנפיה ונוצתה, אבל דמה אבלו לאבלה. וכן כל עץ בגן אלהים לא דמה אליו ביפיו, דמיון בענין היופי. וכן נאמר דמות הכסא, דמיון ענין ההתנשאות והרוממות, לא בריבועו ועביו ואריכות רגליו, כמו שיחשבו הענין. וכאשר ייוחד האדם בענין שהוא זר בו מאד, מה שאין כן בדבר מן הנמצאות והוא ההשגה השכלית אשר לא ישתמש בו חוש ולא מעשה גוף ולא יד ולא רגל, דמה אותה בהשגת הבורא אשר אינה בכלי, ואם אינו דמיון באמתלא שהשם יתברך גוף שיהיה בעל תמונה.

מורה הנבוכים חלק ב פרק לו דע כי אמתת הנבואה ומהותה הוא שפע שופע מאת השם ית'

באמצעות השכל הפועל, על הכח הדברי תחלה, ואחר כך ישפע על כח המדמה...והענין ההוא הוא

תכלית שלמות הכח המדמה, וזה ענין אי אפשר בכל איש בשום פנים

וכבר ידעת פעולת זה הכח המדמה מזכור המוחשים והרכבתם והחקוי אשר בטבעו, ושהגדולה

שבפעולותיו והנכבדת שבהם, אמנם יהיה בנוח החושים ובבטולם מפעולותיהם, אז ישפע עליו קצת

שפע כפי ההכנה, והוא הסבה בחלומות הצודקות, והוא בעצמו סבת הנבואה, ואמנם יתחלפו ברב או

במעט לא במין, כבר ידעת המשך מאמרם חלום אחד מס' בנבואה, ולא יפול השיעור בין שני הדברים

מתחלפים במין אין ראוי שיאמר שלמות האדם כך וכך כפל משלמות הסוס, וכבר השיבו זה הענין

בב"ר ואמרו נובלת נבואה חלום, וזה דמוי נפלא, וזה כי נובלת הוא הפרי בעצמו ואישו אלא שנפל

קודם שלמותו וקודם שיתבשל, כך פועל הכח המדמה בעת השינה היא פעולתו בעת הנבואה אלא

שיש בו קצור ולא הגיע אל תכליתה...

ימי עיון בתנ"ך תשע"ז

ימי עיון בתנ"ך תשע"ז

והוא שיגיע לכח המדמה משלמות הפעל עד שיראה הדבר כאלו הוא מחוץ, ויהיה הענין אשר יראהו כאלו בא לו ע"ד ההרגשה היוצאת.

והאיש כשיעשה כחו המדמה אשר הוא בתכלית השלמות, וישפע עליו מן השכל כפי שלמותו העיוני, שלא ישיג אלא ענינים א-להיים נפלאים מאד, ולא יראה זולת האל ומלאכיו, ולא ישער ולא תהיה לו ידיעה אלא בענינים הם דעות אמתיות והנהגות כוללות לתקון בני אדם קצתם עם קצתם.

ישעיהו טב (א) לַמַּעַן צִיּוֹן לֹא אֶחְשָׁה וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַם לֹא אֶשְׁקוּט עַד יֵצֵא כְּנֶגְהָ צְדָקָה וְיִשׁוּעָתָה כְּלִפְיֵד יִבְעָר. וְרָאוּ גוֹיִם צְדָקָתְךָ וְכָל מַלְכִים כְּבוֹדְךָ וְקָרָא לְךָ שֵׁם חֲדָשׁ אֲשֶׁר פִּי ה' יִקְבְּנוּ.
ירמיהו לג (טו) בְּיָמַי הָהֵם וּבָעֵת הַהִיא אֶצְמִיחַ לְדָוִד צֶמַח צְדָקָה וְעָשָׂה מִשְׁפָּט וְצְדָקָה בְּאֶרֶץ. בְּיָמַי הָהֵם תִּנְשָׁע יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח לְבֶטֶח וְזֶה אֲשֶׁר יִקְרָא לָהּ ה' צְדָקְנוּ.

מלכים א ג

תהלים עב

תהלים מח

ישעיהו יא

ישעיהו פרק א (כו) וְאֲשִׁיבָה שְׁפִטֶיךָ כְּבָרָאשָׁנָה וְיַעֲצִיבְךָ כְּבַתְחִלָּה אַחֲרַי כֵּן יִקְרָא לְךָ עִיר הַצְּדָק קִרְיָה נְאֻמְנָה. צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפְדָּה וְשָׁבִיָּה בְּצְדָקָה: